

KJAK

Aftursvar til Kára Thomsen og aðrar húsaneytar

Fyri einum mánaði síðani hevði eg eitt ummæli av bókini »Tey sóu reytt« í fleiri fjølmiðlum. Við tað, at eg helt bókina vera eina alt for grunna analysu av teimum vinstravendu fanatíkarunum í 60´unum og 70´unum, bleiv »ummælið« reelt til eitt korrektív. Hetta østi summar menn, men nógv fólk, sum eg havi tosað og mailað saman við fegnast og halda, at tað var upp á høgum tíð og avgjørt harðliga tiltrongt, at »ørskapurin« í 70´unum var tikin upp til nærri viðgerðar!

VIRGAR T. DALSGAARD

Íðin kjakari, sum býr í Danmark

Ein av teimum, sum filist, er harra Kári Thomsen, og hann sigur beinleiðis, at tað ikki passar, sum eg skrivi. Tað vil eg ikki hava sitandi á mær, so tessvegna noyðist eg at taka harra Thomsen í skúla.

K. T. sigur t.d., at presturin *Petur Andrew Petersen* ikki varð forfylgdur av teimum ungu fantastunum, sum tóku ræði í St. Kongensgade. Her kann eg vísa til bókina, *Tær ynsktu sær hús* hjá Tí føroyska kvinnufelagnum í Kjøbenhavn, har P. A. P á síðu 72 diplomatiskt sigur, at »hann kom í neyð av teimum ungu«, og tí flytti hann og familjan út, tá ið tey bara høvdu búð í Húsinum eitt ár. Annars havi eg tosað um prestin við fleiri núverandi akademikarar, bæði herniðri og í Føroyum, og fleiri av teimum siga, at teir halda, at ungdómurin fór heilt órímuliga illa við presti. T.d. var bilurin hjá honum fleiri ferðir lamin av hverki, so hann ikki slapp at passa sítt meinigheitsarbeiði, eitt nú við vitjan av og ørindum fyri føroyskar sjúklingar, sum vóru á tí táverandi patient-hotellinum í Gothersgøtu. Tað var ússaligur atburður, og øll, sum kendu P.A.P. vita, at hann var avgjørt ikki nøkur

bloyta. Hann var treiskur og hjálparfús, so tá ið hann kapituleraði, hevur staðið nógv á. So her noyðist eg at belæra K. T. um, at hann tekur alvorliga feil!

So sigur hann, at tað ikki passar, at **K. Út**-hvølparnir avskeplaðu Oyggjaskeggja og tóku ræðið á honum. Eg havi tessvegna verið á Tí kongiliga Bóka-savninum og fingið bløð frá 70´unum og 80´unum til gjøgnumhyggingar. Vanliga plagi eg at líta á mitt minni, men nú skuldi ikki gretta, tað skuldi ikki vera nakað ivamál! Og hvussu avtornaði so, harra K.T.? Jú, tað vísti seg at vera, sum eg ørmintist. Frá 1977 og inn í 80´uni eru javnlaga greinir í Oyggjaskeggja, sum eru skrivaðar av ávikavíst Komm. Út-fólki og FS´arum. Greinirnar eru totalt óviðkomandi og næstan ólesiligar fyri tey, sum ikki eru ortodoksir kommunistar. Har skeldast menn um marxismu, maoismu og onkuntið um **Fyrsta mei-parolur**. Fyri K.Ú. er tað oftast Klæmint Olsen, sum skrivar. Fyri FS er tað mest Hans Pauli Strøm. Burtursæð frá, at eg ikki nevndi HPS, er hetta identiskt við tað, sum eg skrivaði í ummælinum. Nógvir útisetar eru fúsir at vitna um

bæði prestin og Oyggjaskeggja. Tað var altso ikki mitt minni, sum sveik, harra Thomsen! Eru tygum nakar maður, haldi eg, at tygum skylda mær ein umskyldning!

So sigur, K. T., at eg ikki havi verið at sæð í útisetam-hvørvinum, hvørki í 60´unum ella 70´unum, og tað skal helst vera tí, at eg havi krógvað meg og ikki viljað luttikið í føroyskum mentunnartil-tøkum. Hetta er løgið, tí onkur helt nú ein dagin fyri, at tað var næstan ikki ein útisetafundur, har eg ikki hevði havt orðið, og annars var eg bláðstjóri á Oyggjaskeggja fyrst í 60´unum, formaður í Studentafelagnum mitt í 60´unum og stóð fyri fleiri studenta-kabarettum, so heilt anonymur var eg ikki, men øll heildaruppfatan er sjálvandi relativ. Fyrst í 70´unum umboðaði eg Javnaðarflokkin saman við Mikkjali Nielsen á stórfundi í Pæstastovu, og endiliga vitjaði eg fleiri ferðir í St. Kongensgade, men bæði eg og konan ógvaðust yvir hússetrið og tey ónossligu hølini, men tað er so tað, sum K.T. minnst sum hugna og ikki minst MENTAN. Vani og smakkur er sjálvandi relativur, - ein líffýsna dag kunnu vit saktans halda tað vera hugnaligt at drekka kaffi í einum skúrvogni! Men generelt var tað hvørki hugni ella kulturur í St. Kongensgade, og tað var m.a. tí, at Kvinnufelagið slapp sær av aftur við húsini í 1977! Tað bleiv ikki nógv mætari, tá ið menn so leitaðu sær yvir í Rantzausgøtu á Nørrebrúgv, og m.a. tí var Ballerup-felagið stovnað. Hetta felag var lagt fyri hatur av

Húsa-monnum, og teir kallaðu tað fyri Slipsafelagið, tí fólk vóru snákaði og hampuliga væl ílætín, tá ið tey komu til fundar ella veitslu. Í hesum felagi havi eg ongantið møtt Kára Thomsen., men eg havi trivist væl, og har fylktust nógvir kultiveraðir útisetar, men teir vóru nokk mentaðir uppá ein annan máta enn Kári T. og hansara húsaneytar. Men aldantið, at eg visti væl av Kára, meðan hann ikki hevur varnast meg, má hann antin hava verið dopaður ella óvanliga dølskur.

Endiliga veit Kári T. at siga, at eg eri gamal og súrur. Hetta eru lemjandi interessant argumentir, og her er Kári sterkur í debattini. Eg kenni meg nevnliga ikki ørt raktan, tí nakar spelkin ungdomur sum t.d. Thomsen eri eg bestemt ikki. Súrir eri eg eisini viðhvørt, umenn ikki konstant, men eg átti allarhelst at skemta meira, enn eg geri. Eg taki undir við Ludvig Holberg, sum helt fyri, at látur er meira filosofiskur enn grátur. Eg havi eisini altíð tikið undir við skaldinum og sambandsmanninum, Rasmussi Effer-søe, sum yrkti, at man í vertsskapi skal vera **fróur og glaður**. Hetta eru »slipsafólk« fantastisk til, so tessvegna ráði eg Kára til at fylkjast á veitslu við okkum Ballerupsfelagsfólki næstu ferð, hann kemur til Danmarkar. Soleiðis kunnu kanska tvørir húsamenn og »borgarligir« útisetar endiliga eftir hálvannann mansaldur við køldum kríggi rætta hvørjum øðrum hondina og skemta í **sameksistensi** bæði uttan og við slipsi.

Knokkroytt í skatti

FRANK DAVIDSEN

Javnaðarmaður

Eitt sum hevur eyðmerkt orðaskiftið seinastu tíðina eru einstaklingar, sum gera vart við mál, sum tey meta eru órímlig og óráttvís. Hesi eru møtt av larmandi tøgnum ella tey leggja upp til kjak, sum verða skýrd at vera øvundsjúka. Sjálvur havi ongantið havt tað sjúkuna, hóast eg sum smádrongur mangan sat inni sunnudagar, tí eg átti ikki sunnudagsklæðir. Eitt sum eg fann skjótt útav var, at tað var eingin trygd fyri eydnusemi, um fólk vóru peningaliga væl fyri. Hinvegin havi eg ongantið havt trupuleikar av, at tað hevur gingið øðrum væl figgarliga. Tó so havi eg ongantið verið so undirbrotligur, at eg ikki havi torað at tala at, tá eg meti at óráttur fer fram.

Landskassin missir hundradar av milliónum í gjöldum av politiskum ávum, tí at lógirnar verða gjørdar so lagaligar, at tað ber til at snýta. Tá ið mvg lógin varð sett í gildi fyri umleið 20 ár síðani, var ætlanin at tað skuldi fáa restrektivar avleiðingar um lógin ikki bleiv hildin. Sjálvsagt doyði hetta í føðingini, og nú 20 ár aftaná er støðan tann sama. Taks hevur ikki neyðug amboð at forða fyri misnýtslu av okkara skattakrónum. Avleiðingin av hesum er at a-skattgjaldarin gerst taparin, tí minnið verður skattagrundarlag landskassans.

Í USA er tað so frægt, at milliardararnir gjalda nær-um 15 % í skatti, og tað er jú kjarnan í borgarligum skattapolitikki, at tey vælbjargaðu gjalda lítlan og ongan skatt. Hjá okkum er tað soleiðis, at har tað flytur yvir av peningi, skal ongin skattur gjaldast. Við at stovna tvey feløg, og at gera nakrar flytingar millum feløgin, ber til at taka 154 milliónir úr feløgum uttan at gjalda eitt oyra í skatt.

Hvør partaeigari fekk tað sama sum svarar til eina árliga inntøku hjá einum ar-

beiðsmanni í 100 ár. Taka við teir 11 partaeigararnar, so hevði tað tikið 1000 ár hjá einum tímaløntum arbeiðara, og arbeiðarin hevði verið noyddur at goldið skatt av sínum peningi.

Álvaratos er hetta ikki skelkandi og ófatuligt. Hava vit ikki eina kapitalvinn-ingsskattalóg, sum sigur, at í hesum føri skulu 35 % gjaldast til landskassan. Nei, hvørki 35 % ella partafelags-skattur verður goldin av hesum.

Vit eiga at hava í huga, at hetta er bara tað eina felagið. Tað eru fleiri onnur feløg, har útlendskur "spekulatíons-peningur" er uppi, sum er við í hesi karusellini. Landskassin kann missa fleiri hundrad milliónir árliga, um tað er so lætt at gera rán á aljósum degi móttvegis tí føroyska landskassanum.

Sum fyrr sagt so havi størstu virðing fyri teimum monnum, sum í kreppu-árunum hóðraðu undan, við góðari hjálp frá Føroya Fiskimannafelag. Avtalar blivu gjørdar um at lækka lønirnar hjá manningini, so tað figgarliga hekk saman, og er felagið væl konsoliderað í dag. Kanska áttu tær manningarnar, sum tá vóru eyðmjúkar og fóru niður í løn, at fingið ein part í samsýnig av øllum milliónunum.

Eg havi ilt við at skilja, hví TAKS ikki kundi senda rokning eftir kapitalvinn-ingsskattalógini í hesum førinum. Tað høvdu hóast alt verið 100 milliónir eftir til vinningsbýtið.

Ikki er neyðugt at nevna tilfeingisgjaldið. Tá ið 150 milliónir kunnu takast út til vinningsbýti, hevði verið rímuligt at landskassin fekk sín part í tilfeingisgjaldi.

Eigin ivi er um, at høvdu lógir og reglar hesum við-víkjandi verið greiðar, hevði skattatréstið á vanliga a-skattgjaldarin verið á einum lægri støði enn tað er í dag.